

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ФАКУЛЬТЕТ СЦЕНІЧНОГО МИСТЕЦТВА
Кафедра режисури

КАТЕРИНА НЕЖДАНОВА

**ТВОРЧІЙ ПРОЄКТ: НОВОРІЧНА РОЗВАЖАЛЬНА ПРОГРАМА ДЛЯ
ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ «ЗИМОВІ ПРИГОДИ»**

спеціальність 026 Сценічне мистецтво

галузь знань 02 Культура і мистецтво

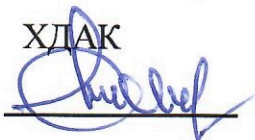
Подається на здобуття освітньої кваліфікації бакалавр сценічного мистецтва

Пояснювальна записка до творчого проекту містить результати власних досліджень, авторські творчі режисерсько-постановчі розробки та практичні напрацювання здобувача. Використання ідей, наукових результатів і текстів інших авторів здійснюється з обов'язковим посиленням на відповідні джерела. Усі матеріали подані з дотриманням принципів академічної доброчесності.

 Катерина НЕЖДАНОВА

Творчий керівник: Набоков Роман Геннадійович, доцент кафедри режисури

ХДАК

Дата захисту 28.05.2026

Національна шкала зрівняно

Кількість балів 60 оцінка ECTS E

Харків –2026

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕЖИСУРИ ІНКЛЮЗИВНИХ СВЯТКОВИХ ЗАХОДІВ

- 1.1. Режисура масових та святкових заходів як форма сценічного мистецтва
- 1.2. Інклюзивні культурно-мистецькі практики в сучасному суспільстві
- 1.3. Психолого-педагогічні особливості роботи з дітьми з особливими потребами

РОЗДІЛ 2. РЕЖИСЕРСЬКИЙ ЗАДУМ НОВОРІЧНОЇ ПРОГРАМИ «ЗИМОВІ ПРИГОДИ»

- 2.1. Ідейно-тематична основа заходу
- 2.2. Драматургічна структура та сценарна побудова
- 2.3. Художні образи, музичне та візуальне оформлення
- 2.4. Особливості інтерактивної взаємодії з учасниками

РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НОВОРІЧНОГО ЗАХОДУ

- 3.1. Підготовчий процес та організаційні етапи
- 3.2. Реалізація режисерського задуму під час проведення заходу
- 3.3. Аналіз відеозапису заходу та оцінка результатів

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

(сценарій заходу, фотоматеріали, посилання на відео)

ВСТУП

Сучасні соціокультурні процеси в Україні зумовлюють зростання уваги до інклюзії як важливої складової гуманістичного розвитку суспільства. Особливого значення набуває залучення дітей з особливими освітніми потребами до культурно-мистецького життя, створення для них безпечного, комфортного та емоційно підтримувального середовища. У цьому контексті культурно-дозвілєві та святкові заходи виступають не лише формою відпочинку, а й потужним засобом соціалізації, комунікації та емоційної підтримки.

Режисура інклюзивних святкових заходів потребує особливого підходу, що поєднує художню виразність із педагогічною тактовністю, психологічною чутливістю та врахуванням індивідуальних можливостей учасників. Саме режисер відіграє ключову роль у створенні атмосфери прийняття, радості та залученості, де кожна дитина відчуває себе важливою та цінною.

Новорічні свята традиційно мають яскраве емоційне забарвлення та сильний символічний потенціал, що робить їх особливо ефективними для роботи з дітьми з особливими потребами. Театралізовані елементи, ігрові форми, інтерактиви, музика та візуальні образи сприяють розвитку емоційної сфери, комунікативних навичок і позитивного світосприйняття.

Актуальність даної дипломної роботи зумовлена необхідністю осмислення режисерських підходів до створення інклюзивних святкових програм та аналізу практичного досвіду їх реалізації. Практичною основою дослідження є новорічна розважальна програма для дітей з особливими потребами «Зимові пригоди», реалізована в Спортивному та гуманітарному центрі «Акварена».

Мета дипломної роботи

Розкрити режисерські особливості організації та реалізації інклюзивного святкового заходу на прикладі новорічної програми для дітей з особливими

потребами.

Завдання дослідження:

- проаналізувати теоретичні засади режисури масових та інклюзивних заходів;
- визначити специфіку роботи з дітьми з особливими потребами у культурно-мистецькому просторі;
- розкрити режисерський задум новорічної програми «Зимові пригоди»;
- проаналізувати драматургічну структуру та художні засоби заходу;
- дослідити процес практичної реалізації програми та її результати.

Об'єкт дослідження

Культурно-мистецький інклюзивний захід як форма соціальної та художньої взаємодії.

Предмет дослідження

Режисерські засоби та методи організації інклюзивного новорічного святкового заходу.

Практичне значення роботи

Матеріали дипломної роботи можуть бути використані у практичній діяльності режисерів культурно-дозвілєвих програм, студентів мистецьких спеціальностей, а також при організації інклюзивних святкових заходів для дітей з особливими освітніми потребами.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕЖИСУРИ ІНКЛЮЗИВНИХ СВЯТКОВИХ ЗАХОДІВ

1.1. Режисура масових та святкових заходів як форма сценічного мистецтва

Масові та святкові заходи є важливою складовою сценічного мистецтва, що поєднує елементи театру, музики, хореографії, візуального мистецтва та перформативних практик. На відміну від традиційних театральних форм, святкові заходи орієнтовані не лише на естетичне сприйняття, а й на активну взаємодію з глядачем, залучення його до дії та створення спільного емоційного простору.

Режисура святкових програм передбачає роботу з відкритою або напіввідкритою структурою, де можливі імпровізаційні елементи, інтерактивні форми та адаптація сценарію відповідно до реакції аудиторії. Саме тому режисер масових заходів має володіти не лише художнім мисленням, а й організаційними, комунікативними та психологічними навичками.

Святковий захід як сценічна форма має власну драматургію, що будується на чергуванні емоційних станів, ритмічній зміні дій та створенні кульмінаційних моментів. Особливу роль відіграють символи, образи та архетипи, які легко зчитуються широкою аудиторією. У новорічних програмах це, зокрема, образи зими, чарівників, казкових персонажів, що викликають відчуття дива та очікування.

Режисер святкового заходу виступає координатором усіх складових процесу: сценарної, виконавської, технічної та організаційної. Його завдання — створити цілісну художню концепцію, де кожен елемент працює на загальну ідею та емоційний вплив на глядача.

У контексті сучасних соціокультурних викликів режисура масових заходів дедалі частіше виконує не лише розважальну, а й соціальну функцію. Саме тут з'являється потреба в інклюзивних підходах, що дозволяють залучати до

культурного процесу різні категорії населення.

1.2. Інклюзивні культурно-мистецькі практики в сучасному суспільстві

Інклюзія в культурі передбачає створення рівних можливостей для участі в мистецькому житті незалежно від фізичних, інтелектуальних чи сенсорних особливостей людини. У сучасному суспільстві інклюзивні практики стають важливим інструментом формування толерантності, соціальної згуртованості та гуманістичних цінностей.

Культурно-мистецькі заходи для людей з особливими потребами мають значний терапевтичний та соціалізуючий потенціал. Вони сприяють розвитку комунікативних навичок, емоційної стабільності, почуття приналежності до спільноти. Для дітей з особливими потребами участь у святкових програмах є можливістю вільного самовираження, гри та позитивного емоційного досвіду.

Інклюзивні мистецькі практики вимагають від режисера особливої уваги до безпеки, доступності простору, темпу дії та емоційного навантаження. Надмірна динаміка, гучні звуки або складні сценічні переходи можуть викликати дискомфорт, тому режисерський задум має бути гнучким і адаптивним.

Важливою особливістю інклюзивних заходів є зміщення акценту з результату на процес. Головним стає не демонстрація ідеально відпрацьованого номеру, а створення атмосфери прийняття, підтримки та радості. Саме тому в інклюзивних святкових програмах широко використовуються ігрові, інтерактивні та імпровізаційні форми.

У сучасній українській культурній практиці інклюзивні заходи дедалі частіше реалізуються у співпраці з громадськими організаціями, інклюзивними центрами та батьківськими спільнотами. Такий міждисциплінарний підхід дозволяє створювати більш якісні та емоційно безпечні культурні продукти.

1.3. Психолого-педагогічні особливості роботи з дітьми з особливими потребами

Робота з дітьми з особливими потребами вимагає від режисера глибокого розуміння психолого-педагогічних аспектів взаємодії. Кожна дитина має індивідуальні особливості сприйняття, реагування та емоційної чутливості, що необхідно враховувати під час створення святкової програми.

Однією з ключових умов успішної роботи є створення атмосфери емоційної безпеки. Дитина має відчувати підтримку, прийняття та відсутність оцінювання. Саме тому режисерська комунікація повинна бути м'якою, доброзичливою та зрозумілою.

Важливим фактором є чітка структура заходу. Передбачуваність дій, повторювані елементи та зрозумілі правила гри допомагають дітям краще орієнтуватися у подіях та знижують рівень тривожності. Водночас структура не повинна бути жорсткою — можливість пауз, відступів або зміни темпу є необхідною умовою інклюзивної режисури.

Особливу роль відіграють сенсорні елементи: музика, світло, колір, рух. Вони мають бути гармонійними та не перевантажувати сприйняття. Використання знайомих мелодій, простих ритмів і яскравих, але м'яких візуальних образів сприяє позитивному емоційному залученню дітей.

Співпраця з педагогами, психологами та батьками є невід'ємною складовою підготовки інклюзивного заходу. Саме така взаємодія дозволяє режисеру краще зрозуміти потреби аудиторії та адаптувати художні засоби відповідно до них.

Таким чином, режисура інклюзивних святкових заходів поєднує в собі мистецький, педагогічний та соціальний компоненти, що вимагає від режисера високого рівня професійної відповідальності та емпатії.

РОЗДІЛ 2. РЕЖИСЕРСЬКИЙ ЗАДУМ НОВОРІЧНОЇ ПРОГРАМИ «ЗИМОВІ ПРИГОДИ»

2.1. Ідейно-тематична основа заходу

Новорічна святкова програма «Зимові пригоди» була створена як інклюзивний культурно-мистецький захід для дітей з особливими потребами — вихованців Інклюзивного центру «Deti-inSport». Основною ідеєю заходу стало створення атмосфери казки, радості та прийняття, де кожна дитина незалежно від своїх можливостей відчуває себе повноцінним учасником святкової події.

Ідейно програма ґрунтується на образі зими як чарівної пори року, що несе диво, оновлення та надію. Зима у сценарії постає не як холодна чи відсторонена стихія, а як теплий, світлий простір гри, фантазії та спільності. Саме через казкові зимові образи — сніжинки, сніг, Санта Клауса — розкривається головна думка заходу: свято доступне кожному, а диво можливе для всіх.

Важливою складовою ідейного задуму стало поєднання розважальної та соціальної функцій. Захід не мав на меті лише організацію дозвілля, а був спрямований на емоційну підтримку дітей, формування позитивних вражень та створення відчуття безпеки й турботи. Саме тому сценарій побудовано без конфліктів, негативних персонажів чи напружених драматичних моментів.

Новорічна тематика дозволила використати знайомі для дітей образи та символи, що значно полегшило сприйняття дії та сприяло активному залученню учасників до святкових інтерактивів.

2.2. Драматургічна структура та сценарна побудова

Драматургія програми «Зимові пригоди» має лінійну, послідовну структуру, що відповідає особливостям інклюзивної аудиторії. Сценарій побудований за принципом поступового занурення дітей у святкову атмосферу — від спокійного початку до активної взаємодії та емоційного фіналу.

Початок заходу супроводжується фоновою новорічною музикою, яка створює м'який перехід до святкової дії. Вступне слово ведучої виконує функцію налаштування аудиторії, використовуючи поетичні образи зими, що легко сприймаються дітьми.

Подальший розвиток дії відбувається через чергування ігрових моментів та театралізованих епізодів. Гра в сніжки, хоровод, інтерактивні звернення до дітей — усе це сприяє активному залученню учасників без перевантаження їх уваги.

Кульмінаційним моментом програми стає поява Санта Клауса — центрального персонажа, який символізує новорічне диво. Його образ викликає довіру та радість, а комунікація з дітьми будується у формі гри та доброзичливого діалогу.

Окреме місце у драматургії займає шоу мильних бульбашок та випуск повітряних кульок, що виконують роль візуальної кульмінації. Ці елементи не потребують активних дій з боку дітей, але викликають сильний емоційний відгук і створюють відчуття чарівності моменту.

Фінал заходу побудований на емоційному піднесенні: вручення подарунків, святкові побажання, завершальні слова ведучої та Санта Клауса. Така структура дозволяє завершити програму на позитивній, спокійній ноті.

2.3 Етапи послідовного розкриття теми у новорічній програмі «Зимові пригоди»

Пролог. «Зимова казка»

Тема: створення атмосфери зимового свята та емоційного налаштування дітей.

Епізод 1. «Веселі сніжки»

Тема епізоду: активна взаємодія дітей через гру та святкову анімацію.

Епізод 2. «Поява Санта Клауса»

Тема епізоду: диво, казковість та очікування новорічних пригод.

Епізод 3. «Святкові дива»

Тема епізоду: емоційне захоплення через шоу-програму, мильні бульбашки та сюрпризи.

Епізод 4. «Новорічне єднання»

Тема епізоду: підтримка, доброта та спільне святкування дітей, батьків і гостей заходу.

Фінал. «Світло добра»

Тема: радість, подарунки та віра у новорічне диво.

2.4. Художні образи, музичне та візуальне оформлення

Художнє рішення програми «Зимові пригоди» ґрунтується на використанні зрозумілих та впізнаваних образів, що не потребують складного символічного трактування. Основними образами стали зима, сніг, сніжинки та Санта Клаус як носій новорічного дива.

Костюмні рішення персонажів були виконані у світлій, святковій кольоровій гамі, що асоціюється з чистотою та казковістю. Образ ведучої підкреслює атмосферу ніжності та турботи, тоді як образ Санта Клауса — тепла, доброзичливості та радості.

Музичне оформлення відіграє важливу роль у формуванні емоційного фону заходу. Використання фонові новорічної музики з плавними переходами дозволяє уникнути різких звукових подразників. Музика слугує не лише фоном, а й засобом регуляції темпу дії.

Візуальні елементи — мильні бульбашки, повітряні кульки, декоративні елементи простору — мають яскравий, але ненав'язливий характер. Вони сприяють створенню святкової атмосфери без сенсорного перевантаження дітей.

Простір Спортивного та гуманітарного центру «Акварена» був використаний як багатофункціональний майданчик, що дозволив організувати рухливі ігри, хороводи та сценічні епізоди в одному просторі, не створюючи відчуття поділу на і «глядацьку залу».

Архітектоніка

Елемент композиції	Зміст подієвого ряду
Експозиція	Під звучання новорічної музики ведуча створює атмосферу зимової казки та вводить дітей у святковий простір.
Зав'язка	Діти залучаються до інтерактивної гри у сніжки, формується емоційний контакт між ведучою та аудиторією.
Розвиток дії	З'являється Санта Клаус, проводяться хороводи, шоу мильних бульбашок, інтерактивні розваги та вітання гостей.
Кульмінація	Святковий сюрприз із повітряними кульками та вручення новорічних подарунків створюють найвищу емоційну точку заходу.
Розв'язка	Ведуча та Санта Клаус вітають дітей із Новим роком, формуючи атмосферу радості, добра та надії.

Фінал	Завершення заходу супроводжується музикою, побажаннями та спільним емоційним піднесенням усіх учасників свята.
-------	--

2.4. РЕЖИСЕРСКИЙ ЗАДУМ

Спрямованість заходу — художньо-ігрова, виховна та соціально-інтеграційна. Новорічна програма поєднує інтерактивні ігри, музичні композиції, театралізовані елементи, шоу-програми та безпосередню взаємодію персонажів із дитячою аудиторією.

Надзавдання — через атмосферу новорічного свята, гри та сценічного дійства подарувати дітям позитивні емоції, відчуття підтримки, радості та віри у добро.

Наскрізна дія — емоційний шлях від очікування свята до переживання новорічного дива та спільної радості.

Художній образ — зимова казка як символ дитячої мрії, добра та святкового дива.

Жанр — театралізована святкова розважальна програма.

Атмосфера — радісна, тепла, ігрова та емоційно піднесена.

Темпоритм — динамічний і контрастний. Спокійні ліричні моменти чергуються з активними інтерактивними іграми, шоу-програмами та музичними епізодами.

РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НОВОРІЧНОГО ЗАХОДУ «ЗИМОВІ ПРИГОДИ»

3.1. Підготовчий процес та організаційні етапи

Підготовка новорічної програми «Зимові пригоди» розпочалася з визначення формату заходу, цільової аудиторії та просторових можливостей локації. Захід був запланований для дітей з особливими потребами — вихованців Інклюзивного центру «Deti-inSport», що зумовило необхідність особливо ретельного підходу до організації.

На початковому етапі було здійснено аналіз простору Спортивного та гуманітарного центру «Акварена», його технічних можливостей, безпеки пересування та доступності для дітей. Простір було обрано таким чином, щоб уникнути чіткого поділу на сцену та глядацьку зону, що сприяло вільній комунікації між учасниками та виконавцями.

Наступним етапом стала розробка сценарію заходу, який базувався на принципах інклюзивної режисури: чітка структура, зрозумілі образи, відсутність різких емоційних контрастів та конфліктних ситуацій. Сценарій був адаптований під можливість змін темпу дії та імпровізаційних відступів залежно від реакції дітей.

Окрема увага приділялася підбору музичного матеріалу, реквізиту та візуальних елементів. Усі складові проходили попереднє узгодження з фахівцями інклюзивного центру, що дозволило врахувати індивідуальні потреби дітей та уникнути потенційних подразників.

3.2. Реалізація режисерського задуму під час проведення заходу

Реалізація програми «Зимові пригоди» відбулася відповідно до розробленого режисерського задуму з урахуванням живої взаємодії з аудиторією. Захід проходив у спокійній, доброзичливій атмосфері, що сприяло емоційному залученню дітей з перших хвилин.

Ведуча заходу виконувала не лише функцію модератора дії, а й роль емоційного провідника, підтримуючи контакт з дітьми, заохочуючи їх до участі та реагуючи на індивідуальні прояви. Комунікація будувалася через прості запитання, ритмічні повтори та візуальні підказки.

Поява Санта Клауса стала ключовим моментом програми та викликала активну позитивну реакцію аудиторії. Образ персонажа був побудований на принципах відкритості, доброзичливості та гри, без елементів страху чи надмірної театральності. Це дозволило дітям швидко прийняти персонажа та включитися у взаємодію.

Інтерактивні елементи — гра в сніжки, хоровод, спільні рухи — були організовані таким чином, щоб кожна дитина могла брати участь у зручному для себе форматі. Особливе значення мали візуальні епізоди, зокрема шоу мильних бульбашок і випуск повітряних кульок, які створили ефект святкового дива без необхідності активної участі.

Фінальною частиною заходу стало вручення новорічних подарунків, що підсилило відчуття завершеності програми та залишило у дітей позитивні емоційні враження.

3.3. Аналіз відеозапису заходу та оцінка результатів

Аналіз відеозапису новорічної програми «Зимові пригоди» дозволяє оцінити ефективність режисерських рішень та рівень емоційного залучення учасників. Відеоматеріал демонструє цілісність художнього задуму та його відповідність інклюзивним принципам.

Під час перегляду відео спостерігається стабільний емоційний контакт між ведучою, персонажами та дітьми. Відсутність напружених пауз або дезорієнтації свідчить про правильне вибудовування темпу та структури заходу. Діти активно реагують на звернення, беруть участь у запропонованих іграх та з цікавістю спостерігають за візуальними елементами.

Візуальне та музичне оформлення не перевантажує сприйняття, що особливо важливо для інклюзивної аудиторії. Просторові рішення дозволили зберегти свободу руху та відчуття безпеки.

Загалом відео підтверджує успішну реалізацію режисерського задуму та досягнення основної мети заходу — створення святкової атмосфери радості, прийняття та емоційної підтримки для дітей з особливими потребами.

ВИСНОВКИ

У процесі виконання дипломної роботи було досліджено режисерські особливості організації інклюзивного святкового заходу на прикладі новорічної програми «Зимові пригоди».

У ході дослідження визначено, що режисура інклюзивних заходів поєднує в собі художні, педагогічні та соціальні аспекти, вимагаючи від режисера високого рівня емпатії, гнучкості та професійної відповідальності. Теоретичний аналіз підтвердив важливість використання адаптивних форм драматургії, інтерактивних методів та зрозумілих художніх образів.

Практична реалізація програми «Зимові пригоди» засвідчила ефективність обраного режисерського підходу. Захід сприяв емоційному залученню дітей, створенню безпечного святкового простору та формуванню позитивного досвіду участі у культурно-мистецькій події.

Аналіз відеозапису підтвердив цілісність художнього задуму та його відповідність принципам інклюзії. Отримані результати свідчать про доцільність використання подібних режисерських рішень у практиці організації інклюзивних святкових заходів.

Матеріали дипломної роботи можуть бути використані у подальшій професійній діяльності режисерів, організаторів культурних програм та студентів мистецьких спеціальностей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вовкун В. В. Мистецтво режисури масових видовищ : підручник. Київ : НАКККиМ, 2015. 356 с.
2. Зайцев В.П. Режисура естради та масових видовищ : навчальний посібник(2-е вид.). Київ: ДАКОР, 2006. 252 с.
3. Косінова О. М. Сценарна майстерність театралізованих видовищ : навч. посіб. Київ : НАКККиМ, 2018. 164 с.
4. Кужельний О.П. Основи режисури театралізованих видовищ і свят: навчальний посібник. Київ : НАКККиМ, 2012. 140 с
5. Левіт Д. А. Режисура дозвілля у закладах освіти: навч.-метод. посібник для студентів ЗВО. Київ: , 2024. 140 с. К.: ФОП Лопатіна О. О., Київ 2024. – 140 с.
6. Набоков Р.Г. Сутність та специфіка роботи ведучого (конференсьє, церемоніймейстер, МС та шоумен). Культура Ук-раїни : зб. наук. пр. / М-во культури та інформаційної політики України, Харк. держ. акад. культури – Харків, 2021 – Вип. 74. – С. 61–65.
7. Обертинська А. П. Основи теорії драми та сценарної майстерності :навч. посіб. для вищ. навч. закладів культури і мистецтв. [2-ге вид.]. Київ: ДАКККИМ, 2002. 132 с
8. Чемеровський Ф. А. Технологія підготовки, організації та проведення масових свят: метод. посіб. Харків: вид. «АТОС», 2009. 100 с.
9. Сценарій святкової новорічної програми «**Зимові пригоди**» для дітей з особливими потребами. — Авторський матеріал. — Харків, 2025.
10. Відеозапис новорічної програми «**Зимові пригоди**» у Спортивному та гуманітарному центрі «Акварена». — Харків, 2025.

ФОТО

